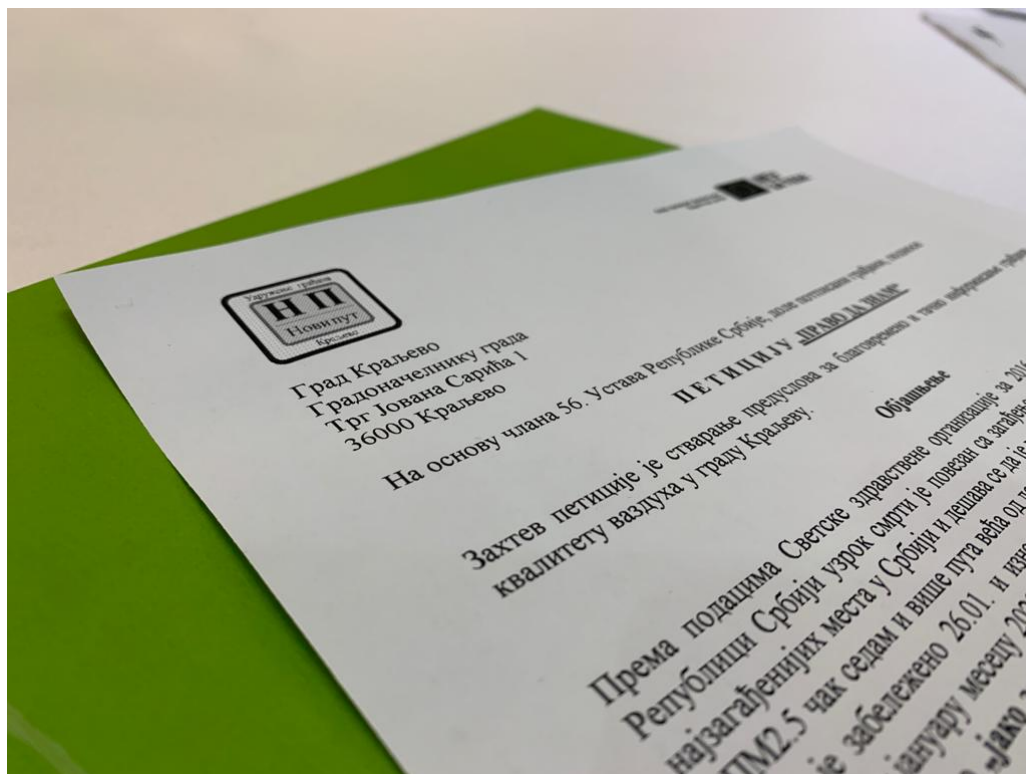

Kraljevčani korak bliže istini o zagađenju vazduha

Prema podacima Svetske zdravstvene organizacije za 2016. godinu, kod 11.500 umrlih ljudi u Republici Srbiji uzrok smrt se povezuje sa zagađenjem vazduha. Grad Kraljevo spada u jedan od najzagađenijih gradova u Srbiji, a merenje koncentracije PM10 čestica sa objavom rezultata u realnom vremenu i upozorenjem za građane moglo bi da zaštiti zdravlje Kraljevčana, rečeno je panel diskusiji u okviru projekta „Pravo da znam“ u organizaciji UG Novi put.

Prema rečima Jovana Nešovića, saradnika na projektu, podaci o zagađenju vazduha u Kraljevu su alarmantni.

„Dešava se da je koncentracija suspendovanih čestica PM10 i PM2.5 čak sedam i više puta veća od dozvoljene dnevne koncentracije. Najveće zagađenje je zabeleženo 26.01.2020. i iznosilo je 367 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a dozvoljena vrednost je 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Takođe, u januaru mesecu 2020. godine analiza pokazuje da je 21 dan vazduh bio „zagađen“, a sedam dana „jako zagađen“, kaže Nešović i napominje su tačni podaci koji se objavljuju u realnom vremenu, posebno o česticama PM 10 neophodnost.

Sa njim se slaže i Vladimi Savić iz Zavoda za javno zdravlje Kraljeva koji napominje da se merenja u Kraljevu vrše, ali metoda kojom se obrađuju zahteva vreme i kada podaci stignu, već je kasno da se građani upozore.

„Zavod za javno zdravlje prepoznao je značaj merenja i analize PM10 I PM.2.5 čestica i od 2011. godine vrši kontinuirani monitoring koncentracije ovih čestica tokom cele godine. Problem je, međutim, u metodi koja ne pruža podatke u realnom vremenu. Automatski monitoring je poslednjih godina aktuelizovan i bitan, jer je važno da znamo šta se u ovom trenutku dešava“, rekao je Savić i dodao da najnoviji podaci Zavoda za javno zdravlje ukazuju da je povećan broj dana prekograničnih vrednosti za suspendovane čestice PM10 u 2020. godini zabeležena tokom 107 dana, što je porast u odnos na 2019. kada je koncentracija ovih čestica bila uvećana 99 dana.

Da bi kvalitet vazduha bio ocenjen kao dobar, broj dana prekogranične vrednosti na godišnjem nivou ne bi smeo da bude veći od 35 dana. Problemi se posebno javljaju u vreme grejne sezone što potvrđuje procene Zavoda da najveći doprinos zagađenju vazduha u zimskim mesecima daju individualna ložišta i male kotlarnice.

Da je značaj monitoringa i saopštavanja podataka o koncentraciji suspendovanih čestica u realnom vremenu izuzetno važan za zaštitu zdravlja ljudi potvrđuje i doktorica Vanja Vukadinović iz klinike „Medicus Univerzalis“

„Podaci govore da je aerozagađenje na 13. mestu skale uzroka smrti građana Srbije. Kod 1000 ljudi godišnje aerozagađenje se detektuje kao direktan uzrok smrti“, ukazuje dr Vukadinović i dodaje da zagađenje pre svega ima uticaj na respiratorne organe, ali i da izaziva niz drugih poremećaja u organizmu.

„Ljudi koji već imaju bolesti respiratornih sistema u periodima kada je zagađenje veće imaju izraženije simptome, a slično je i kod pacijenata sa kardiovaskularnim bolestima. Ukoliko bi građani na vreme bili upozoreni na povišenu koncentraciju suspendovanih čestica mogli bi da se prilagode upozorenjima i da zaštite zdravlje“.

Upravo to i jeste cilj projekta „Pravo da znam“ koji uz podršku Nacionalne koalicije za decentralizaciju organizuje Udruženje građana Novi put. Panel diskusija na kojoj su pored predstavnika Zavoda za javno zdravlje i medicinskih radnika učestvovali i predstavnici lokalne samouprave Grada Kraljeva, nevladinog sektora i medija, samo je prvi korak ka ostvarenju tog cilja.

U narednim fazama projekta planirana je i peticija sa kojom će se ići ka predstavnicima lokalne samouprave, a kojom se traži obezbeđivanje automatizovane merne stanice suspendovanih PM10 čestica koja bi pružila mogućnost objave rezultata urealnom vremenu.

Tekst i fotografije: Jelena Marković